

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Λυκείου

Τίτλος:

**«Γενιά από γεννώ/ τέχνη από τίκτω/ ποίημα από ποιώ:
το πρόσωπο της μητέρας»**

Συγγραφή: ΑΘΗΝΑ ΟΦΡΥΔΟΠΟΥΛΟΥ

Εφαρμογή: ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΑΖΑΚΛΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι .Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Γενιά από γεννώ, τέχνη από τίκτω και ποίημα από ποιώ: το πρόσωπο της μητέρας.

Εφαρμογή σεναρίου

Ευαγγελία Σαζακλή

Δημιουργία σεναρίου

Αθηνά Οφρυδοπούλου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

3^ο Γενικό Λύκειο Κορίνθου

Χρονολογία

Από 01-03-2015 έως 23-04-2015.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Wiki του τμήματος.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου προϋπόθεση αποτέλεσε η εξοικείωση των μαθητών και της εκπαιδευτικού με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας. Τα παιδιά είχαν σχετική εμπειρία με την εργασία σε ομάδες από άλλες εφαρμογές σεναρίων και δεν ανέκυψε κανένα πρόβλημα κατά την εφαρμογή. Επρόκειτο για ένα τμήμα Γενικής Παιδείας και οι ομάδες ήταν ετερόκλητες, λόγω διαφορετικού επιπέδου γνώσεων. Η συγκεκριμένη ιδιομορφία των ομάδων είχε πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα (ομογενοποιήθηκαν τα αλλότρια στοιχεία). Ενοποιητικός παράγοντας ήταν το θέμα του σεναρίου, η αγαπητική διάθεση των μαθητών στο πρόσωπο της μητέρας).

Όλες οι ομάδες απέκτησαν προσωπικούς κωδικούς για πρόσβαση στο Wikispaces.com, στο οποίο δούλεψαν τις εργασίες τους.

Επιπρόσθετα, βοήθησε το γεγονός ότι, ενώ ένιωθαν ανία και αδιαφορία στα μαθήματα Γενικής Παιδείας τη συγκεκριμένη εποχή, τους δόθηκε η ευκαιρία να κάνουν κάτι πιο δημιουργικό για να “αντέξουν” το 7ωρο του σχολείου και να μην χρεωθούν με απουσίες. Βοηθητική υπήρξε, ακόμη, η γνώση συγκεκριμένων προγραμμάτων του Η/Υ, όπως είναι το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Word), το πρόγραμμα δημιουργίας βίντεο (Windows Movie Maker), το λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων (PowerPoint), ο φυλλομετρητής (Chrome, Mozilla), οι μηχανές αναζήτησης (Google), καθώς και η γνώση της διαδικασίας ανάρτησης στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του wikispaces (Wiki). Οι μαθητές δούλεψαν με (έξι) 6 σταθμούς εργασίας στο περιβάλλον της αίθουσας υπολογιστών, όπου υπάρχει βιντεοπροβολέας, ηχεία, σύνδεση στο διαδίκτυο και σταθμοί εργασίας καθώς στο σχολείο μας λειτουργεί η αίθουσα εργαστηρίου πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Αθηνά Οφρυδοπούλου, Γενιά από γεννώ, τέχνη από τίκτω και ποίημα από ποιώ: το πρόσωπο της μητέρας, Νεοελληνική λογοτεχνία Γ΄ Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εφαρμογή του παρόντος σεναρίου έλαβε χώρα κατά την άνοιξη της σχολικής χρονιάς 2014-2015. Για την εφαρμογή του απαιτήθηκαν συνολικά 8 διδακτικές ώρες, εκ των οποίων οι δύο πρώτες και οι δύο τελευταίες αφιερώθηκαν στις δραστηριότητες της Α΄ προαναγνωστικής και Γ΄ μετααναγνωστικής φάσης και οι 4 ώρες στη Β΄ φάση της κυρίως ανάγνωσης.

Πιο συγκεκριμένα, η Α΄ φάση αναλώθηκε στη συζήτηση για τις έννοιες ποίηση/τέχνη μετά από αφόρμηση δύο ολιγόλεπτων αποσπασμάτων από γνωστές ταινίες. Στη Β΄ φάση οι μαθητές εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά, μελετώντας τα κείμενα που ανθολογούνται στο σχολικό εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Γ΄ Λυκείου με κοινό θεματικό άξονα το πρόσωπο της μητέρας. Μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες οι μαθητές κινήθηκαν και σε άλλες μορφές τέχνης (ζωγραφική, μουσική, κινηματογράφος, θέατρο) και εξέτασαν πώς οι επιλογές, τα εκφραστικά μέσα υπηρέτησαν το ίδιο μοτίβο. Τα παιδιά κατάλαβαν ότι η κάθε γενιά «τίκτει» ένα ποίημα για τη μητέρα, ο κάθε δημιουργός-τεχνίτης δημιουργεί με διαφορετικά μέσα ένα διαφορετικό ποίημα-καλλιτέχνημα και τελικά και οι ίδιοι οι μαθητές «ποίησαν» ηλεκτρονικά ποιήματα για τη δική τους μητέρα. Στη Γ΄ φάση παρουσίασαν τα αποτελέσματα των εργασιών τους στην ολομέλεια της τάξης και συζήτησαν για το πρόσωπο της μητέρας στη ζωή τους.

Οι μαθητές μελέτησαν ποιητικά κείμενα στα οποία εντοπίζεται η υπερρεαλιστική γραφή και τα οποία ανθολογούνται στην πλειοψηφία τους στο σχολικό εγχειρίδιο της νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γενικής Παιδείας της Γ΄ Λυκείου.

Στόχος μέσα από τη μελέτη των ποιημάτων αυτών ήταν να εντοπίσουν βασικά στοιχεία του λογοτεχνικού κινήματος του υπερρεαλισμού, όπως η τολμηρή εικονοποιία, η απουσία πολλών σημείων στίξης, η αποδέσμευση από τη λογική και η αυτόματη γραφή καθώς και η κυριαρχία της φαντασίας και του ονειρικού στοιχείου. Επιπλέον, προβληματίστηκαν για τη λειτουργία των παραπάνω στοιχείων, στα ποιήματα που μελέτησαν.

Για την εξέταση όλων των παραπάνω τέθηκαν στους μαθητές ομαδικές δραστηριότητες, για να αξιολογηθεί ο βαθμός συνεργασίας όλων και η συνεισφορά του κάθε μέλους στην ομάδα. Παράλληλα, εκτός από την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας, χρησιμοποιήθηκε και η σύνδεση με υπάρχουσες γνώσεις σχετικές με την υπερρεαλιστική ποίηση και τα χαρακτηριστικά της, κυρίως κατά την πρώτη ώρα εφαρμογής του σεναρίου, όταν οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με τον εφαρμοσμένο υπερρεαλισμό, όχι μόνο στην ποίηση, αλλά και σε άλλες μορφές τέχνης και ειδικότερα στη ζωγραφική (Μέθοδος ΖΕΑ).

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η διδάσκουσα ξεκίνησε τη συζήτηση με την ερώτηση *Τι σημαίνει για τον καθένα σας η λέξη «μητέρα»; Ποια είναι η πρώτη λέξη (συναίσθημα/σκέψη/αίσθηση κλπ) που συνδέεται με αυτήν;* (συνειρμός)

Οι μαθητές κατάφεραν να γνωρίσουν ποιητές παλαιότερους και σύγχρονους που κυοφόρησαν τη σκέψη τους και την έκαναν λέξεις, αφιερώνοντας τους στίχους τους στο πρόσωπο της μητέρας της δικής τους ή της τέχνης τους. Η ιδεοθύελλα οικείων και συναφών εννοιών (μάννα, γενιά), η αφόρμηση από τα αποσπάσματα ταινιών (τι είναι ποίηση και ποιο το πιο σημαντικό-ισχυρό πρόσωπο στη ζωή) γέννησε τον διάλογο και απεφεύχθη η διάλεξη της μετωπικής διδασκαλίας-μονολόγου.

Ο χωρισμός των μαθητών σε ομάδες, η εξοικείωσή τους με νέους γραμματισμούς έκανε το μάθημα πιο ελκυστικό αφού γέννησε δημιουργικά ηλεκτρονικά προϊόντα για το αγαπημένο πρόσωπο της μητέρας τους, καθώς τα παιδιά αυτενέργησαν δημιουργώντας ηλεκτρονικά ποιήματα και παρουσιάσεις ως αφιέρωμα στη δική τους μάνα. Τέλος, η γνωριμία με την ποίηση υπό τον συγκεκριμένο θεματικό άξονα έδειξε ότι η λογοτεχνία μπορεί να εκφράσει πολλά συναισθήματα!

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να κατανοήσουν ότι οι ποιητές είναι άνθρωποι που εξομολογούνται, διαμαρτύρονται, φροντίζουν, ανησυχούν, πενθούν, οικτίρουν, επικρίνουν, σέβονται, ή ακόμη και κατακρίνουν τη μάνα που έχουν ή έχασαν,
- να συνειδητοποιήσουν ότι οι συνθήκες-εποχές-γενιές αλλάζουν αλλά υπάρχουν διαχρονικές αξίες και σύμβολα,
- να αντιληφθούν ότι τα μέσα έκφρασης μπορεί να διαφοροποιούνται (στίχοι, νότες, χρώματα) αλλά τα θέματα που μας συγκινούν είναι ίδια (μητέρα, οικογένεια, απώλεια, καταπίεση, πόλεμος, ελευθερία ...),
- να προσέξουν ότι η μάνα-άνθρωπος αγωνίζεται και προσφέρει με ποικίλους τρόπους ώστε να συνθέσουν χαρακτηριστικά ενός χαρακτήρα για την έννοια πρότυπου προς μίμηση ή προς αποφυγήν,
- να καταλάβουν τέλος τη σημασία και την αξία των διαπροσωπικών-ανθρωπίνων σχέσεων,
- να εξετάσουν αν οι σημερινοί νέοι διαβάζουν ποίηση.

Γνώσεις για τη γλώσσα/λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να δουν ότι η μητέρα τους στο σπίτι είναι μια μάνα που γεννά αενάως την έμπνευση. Πιο συγκεκριμένα, να δουν πώς προβάλλεται το πρόσωπο της μητέρας στη σύγχρονη ποίηση και λίγο πριν την εποχή μας,
- να συνδέσουν το τι (περιεχόμενο) με το πώς (μορφή).

Γραμματισμοί

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να εντοπίσουν, ως ικανοί αναγνώστες την τέρψη και τα διδάγματα της ποίησης,
- να δουν, να κρίνουν, να συγκρίνουν πληροφορίες από τα σχολικά εγχειρίδια, από τις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες,
- να ελέγξουν την αξιοπιστία των πληροφοριών που θα αναζητήσουν και θα εντοπίσουν στο διαδίκτυο,
- να αναρτήσουν στοιχεία, πληροφορίες και τις εργασίες τους σε σελίδες ψηφιακής μάθησης (Windows Movie Maker, Wikispaces),
- να αυτενεργήσουν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.

Διδακτικές πρακτικές

Κεντρική θέση κατά την εφαρμογή του σεναρίου είχε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας, ενώ στην Α' φάση αξιοποιήθηκε ο διάλογος με ανάκληση ήδη γνωστών στοιχείων (Δομισμός/ΖΕΑ). Όλο το σενάριο λειτούργησε βάσει της κοινωνικοπολιτισμικής μεθόδου (σύνδεση των γνώσεων και πρακτικών με τον κόσμο των παιδιών).

Πιο συγκεκριμένα, στην προαναγνωστική φάση ο κατευθυνόμενος διάλογος βοήθησε τα παιδιά να αντιληφθούν ότι η ποίηση είναι μια τέχνη που χρειάζεται ανάγνωση. Ειπώθηκε ότι τα ποιήματα μοιάζουν με τα παιδιά. «Είναι παιδιά πολλών ανθρώπων τα λόγια μας» (Γ.Σεφέρης) Μία ολόκληρη γενιά επηρεάζεται

/διαμορφώνεται/διαπλάθεται από τα λόγια των ποιητών οι οποίοι με τη σειρά τους αναπλαισιώνουν τις ιδέες, αξίες, συναισθήματα όλων των εποχών στη δική τους.

Ο ρόλος της διδάσκουσας, κατά τη διάρκεια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, στη Β΄ φάση της κυρίως ανάγνωσης ήταν κυρίως καθοδηγητικός και συμβουλευτικός ώστε να μην παρεμποδίζεται η αυτενέργεια των μαθητών. Πολλές φορές βέβαια χρειάστηκε η παρέμβαση της διδάσκουσας για να επεξηγήσει (π.χ. τι είναι αυτοβιογραφία, ελεγεία), να λύσει απορίες (π.χ. κριτική, αναπλαισίωση) ή και να ανανεώσει το ενδιαφέρον των μαθητών της Γ΄ Λυκείου (π.χ. δίνεται μια ευκαιρία να εκφράσετε προς τη δική σας μητέρα αυτό που αισθάνεστε για αυτήν, τώρα, όσο έχουμε δυνατότητα)

Τέλος, η ανακαλυπτική-διερευνητική μάθηση, μέσω της ερμηνείας των ποιητικών κειμένων και της αναζήτησης, κριτικής επιλογής και αξιοποίησης πληροφοριών μέσω του διαδικτύου, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα αυτενέργειας των μαθητών πρόσθεσαν στο σενάριο μια επιπλέον διδακτική αξία. Οι μαθητές ερευνώντας μόνοι τους και αναζητώντας πληροφορίες για τις διάφορες δραστηριότητες που προτείνονται στο σενάριο μπόρεσαν να συμμετάσχουν σε αυτό ενεργά αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες αφού κατανόησαν πως η έρευνα αποτελεί βασική προϋπόθεση του τελικού συνεργατικού τους κειμένου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η διδάσκουσα αναφερόταν και στους μαθητές ως παιδιά και στη δύναμη της αγαπητικής σχέσης μεταξύ μάνας-παιδιού. Η προσπάθεια επικεντρώθηκε στο να αναφανεί ότι σε κάθε εποχή και σε κάθε γενιά γράφονται ποιήματα και πεζογραφήματα στα οποία πρωταγωνιστικό ρόλο έχει η μάνα. Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση έδειξε τη διαχρονικότητα προσώπων, θεμάτων, καταστάσεων, αξιών, σκέψεων, συναισθημάτων διαμέσου των χρόνων.

Οι μαθητές έγιναν ποιητές, μελοποιοί, λεξικογράφοι, κριτικοί, αναγνώστες, ακροατές, πρωταγωνιστές, δευτεραγωνιστές, μα πάνω από όλα αισθάνθηκαν παιδιά, προς την ενηλικίωση ή που ήδη έχουν ενηλικιωθεί

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Τα παιδιά διάβασαν από το διαδραστικό (ψηφιακό) σχολικό εγχειρίδιο της *Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* Γενικής Παιδείας της Γ΄ Λυκείου τα κείμενα της λογοτεχνίας. Στη συνέχεια, διατυπώθηκε το ερώτημα-πρόκληση προς τους μαθητές ποιο ποίημα θα μπορούσε να αφιερώσει-δωρίσει η γενιά τους στη μάνα. Τα παιδιά κράτησαν την ερώτηση για επίλυση μετά την παραγωγή των έργων τους, οπότε κάθε μαθητής/τρια προσέφερε στη μητέρα του/της το δικό του/της ποίημα.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί πως σύμφωνα με τα ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ του μαθήματος (ΦΕΚ 1064/2004-Αριθμ. 63803/Γ2) οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου διδάσκονται λογοτεχνικά κείμενα που ανθολογούνται μόνο στο παραπάνω σχολικό εγχειρίδιο και δεν ισχύουν οι θεματικές ενότητες, όπως στο αντίστοιχο μάθημα της Α΄ Λυκείου. Όμως, βάσει του σκεπτικού της κοινωνικοπολιτισμικής μεθόδου, η διδάσκουσα θεώρησε ευκαιρία προσέλκυσης του μαθητικού ενδιαφέροντος το να ασχοληθούν και να δημιουργήσουν κάτι που θα ανήκε στην εποχή τους ή όσο πιο κοντά σε αυτήν και τα ενδιαφέροντα τους.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν σενάριο κυρίαρχη θέση είχε η αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. Οι μαθητές, μέσω της εξοικείωσης με τα ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης, της σωστής επιλογής πληροφοριών από το διαδίκτυο, της παραγωγής γραπτού λόγου μέσω του περιβάλλοντος του επεξεργαστή κειμένου στο Wikispaces.com ή του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων (PowerPoint), αλλά και μέσω της αξιοποίησης των πολυμέσων (π.χ. φωτοαφήγηση, βίντεο) οδηγήθηκαν στην ερμηνευτική προσέγγιση των κειμένων με τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Μερικοί μαθητές ήδη ήξεραν το πρόγραμμα Windows Movie Maker, οπότε δημιούργησαν πολυτροπικά κείμενα με άνεση. Επειδή η τάξη λειτούργησε με ομάδες θεωρήθηκε μέγιστο όφελος η γνωριμία με το [Ψηφιακό Σχολείο](#) και με την [Πύλη για την ελληνική γλώσσα](#). Με την εμπλοκή των ΤΠΕ αποδείχτηκε ότι οι “κακοί” μαθητές ήταν τελικά επιδέξιοι χειριστές των εργαλείων αναζήτησης όχι όμως από λογοτεχνικής πλευράς, αλλά από πλευράς χρήσης πολυμεσικών εργαλείων και κατασκευής πολυμεσικών έργων.

Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου σεναρίου απαιτήθηκαν Η/Υ με σύνδεση στο διαδίκτυο, φυλλομετρητής (χρησιμοποιήθηκαν Mozilla Firefox, Google Chrome), πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Microsoft Word), ψηφιακή πλατφόρμα (Wikispaces.com), πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων (PowerPoint), ηλεκτρονικά λεξικά (Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας), μηχανές αναζήτησης (Google, Yahoo, YouTube) και προγράμματα αναπαραγωγής ήχου/video (VLC, Windows Media Player).

Η γνωριμία με το ψηφιακό περιβάλλον Wikispaces εξοικείωσε τους μαθητές με την εξ αποστάσεως ασύγχρονη εκπαίδευση, ενώ τους έδωσε και τη δυνατότητα εξάσκησης στην ανάρτηση αρχείων σε περιβάλλον ψηφιακής τάξης και ιστοσελίδας (Wiki). Οι μαθητές επισκέφθηκαν ιστοσελίδες, περιηγήθηκαν σε πινακοθήκες, έδρασαν αφαιρετικά πυκνώνοντας πληροφορίες, είδαν αποσπάσματα από κινηματογραφικά/θεατρικά δρώμενα, έψαξαν λεξικά, έφτιαξαν ηλεκτρονικά ποιήματα, άρα ενεργοποίησαν την κριτική σκέψη, τη φαντασία τους και όλα αυτά στο πλαίσιο μιας τάξης. Είναι πρόκληση για όλους να “ταξιδεύεις” μένοντας!

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Γ' Λυκείου

Άρης Αλεξάνδρου, [«Με τι μάτια τώρα πια»](#)

Ανέστης Ευαγγέλου, [«Μην απορείς, μητέρα»](#)

Βικτωρία Θεοδώρου, [«Εγκώμιο»](#)

Τάκης Καρβέλης, [«Ήρθε και πάλι σήμερα»](#)

Τζένη Μαστοράκη, [«Περίληψη»](#)

Σπύρος Τσακνιάς, [«Επίσκεψη»](#)

Κώστας Ταχτσής, [«Τα ρέστα»](#)

ΚΝΑ Γ' Λυκείου (θεωρητικής κατεύθυνσης)

[Βιζυηνός Γεώργιος, Το αμάρτημα της μητρός μου](#)

[Δημουλά Κική, Σημείο αναγνωρίσεως](#)

Λατινικά Γ' Λυκείου (θεωρητικής κατεύθυνσης)

[Κεφ XLIII \(43\) Η οργή της μάνας](#)

Έκφραση-Έκθεση Β' Λυκείου

Κική Δημουλά, [«Στη μάνα μου»](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Μη λογοτεχνικά κείμενα

[«Η μάνα στο δημοτικό τραγούδι»](#)

Τραγούδια

[«Στο τσιγάρο που κρατώ»](#) (μουσική: Ε. Ρεμπούτσικα, στίχοι: Ε. Ζιώγα, ερμηνεία: Γ.

Κότσιρας)

[«Σκοτεινή μητέρα»](#) (μουσική: Μ. Χατζιδάκις, στίχοι: Ν. Γκάτσος, ερμηνεία: Μ.

Φαραντούρη)

[«Η καρδιά της μάνας»](#) (μουσική: Στ. Καζαντζίδης-Ν. Πετρίδης, στίχοι: Πυθαγόρας,

ερμηνεία: Στ. Καζαντζίδης)

[«Μανούλα μου»](#) (μουσική: Μ. Χατζιδάκις, στίχοι: Ι. Καμπανέλλης, ερμηνεία: Ν.

Μποφίλιου)

[«Η μάνα εν κρύον νερόν»](#) (μουσική-στίχοι: Γ. Βλασταρίδης, ερμηνεία: Π. Γαϊτάνος)

[«Της μάνας η καρδιά»](#) (μουσική: Γ. Νικολάου, στίχοι: Α, Τορί, ερμηνεία: Π.

Θαλασσινός)

[«Μαμά γερνάω»](#) (μουσική: Στ. Κραουνάκης, σίχοι: Λ. Νικολακοπούλου, ερμηνεία: Γ. Τσανακλίδου)

[«Μάνα που ζω»](#) (μουσική: Β. Κορακαάκης, ερμηνεία: Δ. Μητροπάνος)

[«Τη μάνα μου την αγαπώ»](#) (Παραδοσιακό, ερμηνεία: Ν. Ξυλούρης)

[«Τα κορίτσια που πηγαίνουν δυο-δυο»](#) (μουσική-σίχοι-ερμηνεία: Δ. Σαββόπουλος)

[«Τον εαυτό του παιδί»](#) (μουσική: Μ. Φραγκούλης, σίχοι: Π. Καρασούλος, ερμηνεία: Μ. Φραγκούλης)

Αποσπάσματα από ταινίες

-*Coriolanus*, Shakespeare, Ralph Fiennes [σκηνοθέτης], 2011 για την «οργή της μάνας» (1:36' - 1:46')

-*Ο τίγρης και το χιόνι*, Ρομπέρτο Μπενίνι [σενάριο-σκηνοθεσία], 2005 (0:09' - 0:14')

Ψηφιακές βιβλιοθήκες

[Η μητρότητα στη ΝΕ τέχνη](#), (Αφιέρωμα στην Ελληνίδα Μάνα, ίδρυμα της Βουλής των εφήβων, σελ 38)

Πικάσσο [Γαλάζια περίοδος](#)

Ιστοσελίδες

[Wikipedia](#)

[Πύλη](#) για την Ελληνική Γλώσσα

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' Φάση (2 ώρες διδασκαλίας)

1^η ώρα (αίθουσα υπολογιστών)

Η εκπαιδευτικός ενημέρωσε τους μαθητές για τον θεματικό άξονα του σεναρίου, έχοντας μοιράσει φωτοτυπίες με πίνακα που είχε τις εξής στήλες: «γενιά», «τέχνη», «ποίηση» και «μητέρα». Η συζήτηση ξεκίνησε από αυτές τις λέξεις γένους θηλυκού και ζητήθηκε από τους μαθητές να συσχετίσουν τις έννοιες ώστε να φανεί σε ποιο «σημείο» μπορούν να συναντηθούν. Στη συνέχεια, τα παιδιά με πολύ ενδιαφέρον και άκρα σιωπή παρακολούθησαν με βιντεοπροβολέα τα αποσπάσματα από τις δύο ταινίες: *Κοριολανός*, για τη μητέρα (10 λεπτά) και *Ο τίγρης και το χιόνι*, για την

ποίηση (5 λεπτά) σαν αφορμή για σκέψη και προβληματισμό. Τα παιδιά διαπίστωσαν τη δύναμη που έχει το πρόσωπο της μάνας στο παιδί της ώστε να πείθει και να συγκινεί τον αμείλικτο *Κοριολανό* που στρέφεται κατά της πατρίδας του και οι μαθητές είδαν ένα διαφορετικό μάθημα ποίησης από τον Μπενίσι .

Στη συνέχεια, έγραψαν στον πίνακα με τη μέθοδο της ιδεοθύελλας (brainstorming) από ένα επίθετο για κάθε μία από τις λέξεις «γενιά», «τέχνη», «ποίηση», «μητέρα». Μέχρι το πέρας της ώρας συζητήσαμε τα επίθετα που καταγράφηκαν ώστε να αναφανούν τα συναισθήματα που κρύβουν οι συνεκφορές που δημιουργήθηκαν. Συγκρίνοντας τις διαφορετικές απόψεις των μαθητών, όπως αυτές εκφράζονταν μέσα από τα επίθετα που πρότειναν, επισημίναμε ότι κάποιιοι ποιητές στις αντίστοιχες έννοιες προσθέτουν τη δική τους πινελιά εκπροσωπώντας άλλες γενιές και άλλες εποχές. Από την ιδεοθύελλα προέκυψε ο παρακάτω πίνακας, τον οποίο οι μαθητές αξιοποίησαν και στην τελική τους εργασία χρησιμοποιώντας τα επίθετα, τα ρήματα και τα άλλα μέρη του λόγου που είχαν καταγράψει.

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΡΗΜΑ	ΑΛΛΟ
---------	------	------

γενιά

τέχνη

ποίηση

μητέρα

2^η ώρα (αίθουσα υπολογιστών)

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε έξι ομάδες και δούλεψαν ομαδοσυνεργατικά. Χωρίστηκαν, όπως είχε γίνει και στο παρελθόν, με κριτήρια την ποικιλία και την αλληλοσυμπλήρωση τεχνικών γνώσεων και γνωστικού επιπέδου των μαθητών και δούλεψαν στους έξι σταθμούς εργασίας στην αίθουσα υπολογιστών μας. Επίσης, δούλεψαν στο Wikispaces.com που γνώριζαν και έφτιαξαν κωδικούς email ανά ομάδα. Ο χρόνος ήταν πιεστικός και αφού πήραν τα ηλεκτρονικά φύλλα εργασίας, τα κοίταξαν λίγο για να προΐδεαστούν για το σύνολο των δραστηριοτήτων τους.

Επισημάνθηκε η ύπαρξη και ο τρόπος χρήσης του Λατινικού κειμένου της θεωρητικής κατεύθυνσης, το οποίο δόθηκε σε μετάφραση και ήταν προσιτό σε όλους, καθώς θα το αξιοποιούσαν νοηματικά και όχι γλωσσικά. Επιπρόσθετα, τους υπεδείχθη ότι συχνά στις δραστηριότητες υπήρχαν εναλλακτικές/διαζευκτικές εργασίες για να έχουν τη δυνατότητα επιλογής.

Το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι μαθητές απουσιάζουν αρκετά συχνά προσπάθησα να είμαι διαλλακτική και φιλική και επεσήμανα πως οι εργασίες έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το Πάσχα. Έπειτα, στην ενότητα «Εργασία για όλους», έγινε αναφορά στο διήγημα του Βιζυηνού «Το αμάρτημα της μητρός μου», που είναι εκτεταμένο αλλά γνωστό στη θεωρητική κατεύθυνση και “αγαπημένο”. Ρώτησα αν έγινε σαφής ο τρόπος δουλειάς και συμφωνήσαμε ότι πρέπει να προλάβουμε τη γιορτή της μητέρας για να φτιάξουν εγκαίρως το ηλεκτρονικό δώρο προς αυτήν (ποίημα/παρουσίαση) ή έστω για να συνειδητοποιήσουν, και μέσα από τη γνωριμία τους με τα συγκεκριμένα κείμενα, ποια πρόσωπα είναι κοντά τους στη συγκεκριμένη κρίσιμη περίοδο της ζωής τους που χαρακτηρίζεται σταθμός, καθώς ενηλικιώνονται και προετοιμάζονται για πανελλαδικές εξετάσεις. Ακόμη καλύτερα, συμφωνήσαμε, θα ήταν να προλαβαίναμε το Πάσχα για πιο πρακτικούς λόγους, όπως το διάβασμα τους.

Β' φάση: Κατά την ανάγνωση (4 διδακτικές ώρες)

Οι μαθητές χωρισμένοι σε έξι ομάδες ήρθαν στην αίθουσα, όπου υπήρχαν έξι σταθμοί εργασίας (ένας Η/Υ ανά ομάδα), και ερεύνησαν τα φύλλα εργασίας από το Wiki, όπου η διδάσκουσα τα είχε ήδη αναρτήσει στον φάκελο κάθε ομάδας. Τα φύλλα εργασίας περιείχαν κοινές δραστηριότητες για όλες τις ομάδες, με διαφορετικό, όμως, υλικό δουλειάς. Στόχος ήταν όλες οι ομάδες, αφορμώμενες από διαφορετικά κείμενα, να καταλήξουν στην παραγωγή δικών τους ψηφιακών ποιημάτων και παρουσιάσεων για το πρόσωπο της μητέρας.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί πως είναι σημαντικό οι μαθητές να έχουν από την αρχή της εφαρμογής του σεναρίου τα φύλλα εργασίας στα χέρια τους, για να μπορούν να εκτιμήσουν τις υποχρεώσεις και τον χρόνο διεκπεραίωσης τους, να μοιράσουν εργασίες και να λειτουργήσουν συντονισμένα.

Η διδάσκουσα ενημέρωσε ότι η Β΄ φάση θα διαρκούσε 4 διδακτικές ώρες, εκ των οποίων οι τρεις πρώτες θα διετίθεντο στην ανάγνωση των ποιητικών κειμένων, στην ενασχόληση με τις δραστηριότητες και στη συγγραφή του συνεργατικού κειμένου. Τονίστηκε ότι, αν περίσσευε η τέταρτη ώρα, θα διετίθετο στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων όλων των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης, προκειμένου να ενημερωθούν όλοι για τη δουλειά των υπολοίπων, ώστε να ξεκινήσουν τις τελικές εργασίες.

Οι μαθητές, έχοντας την εμπειρία της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, μόνοι τους συνεννοήθηκαν για τον ρόλο τον οποίο ανέλαβε ο καθένας, αναλόγως των δυνατοτήτων και των γνώσεών τους, γνωστών ήδη από άλλες τέτοιες συνεργασίες. Έτσι, κάποιος από την ομάδα, ο ταχύτερος συνήθως στην πληκτρολόγηση των κειμένων που δημιούργησαν, υπήρξε ο γραμματέας, κάποιος άλλος ο συντονιστής κλπ.

Ζητήθηκε από τους μαθητές να αποθηκεύουν κάθε τόσο την εργασία τους στην πλατφόρμα (Wikispaces), όπου θα καταγράφονταν όλα όσα είχαν κατασκευάσει μέχρι τότε, ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή οργάνωση, κάτι, όμως, που στην πραγματικότητα δεν τηρήθηκε. Αντίθετα, τα αποθήκευαν, χάριν χρόνου και ευκολίας, στην επιφάνεια εργασίας, από όπου όμως, λόγω της χρήσης του εργαστηρίου Πληροφορικής και από άλλους συναδέλφους και μαθητές, σβήστηκαν ως πρόχειρα¹.

Ας επισημανθεί, πως, προκειμένου να εξοικειωθούν οι ομάδες με το ηλεκτρονικό περιβάλλον του Wiki στο οποίο θα γινόταν η ανάρτηση των εργασιών,

¹ Αργότερα, αυτό είχε ως αποτέλεσμα να χαθούν οι εργασίες κάποιων ομάδων και να αναγκαστούν να τις ξαναρχίσουν από την αρχή.

είχε γίνει σχετική ενημέρωση στο εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου πριν την έναρξη εφαρμογής του σεναρίου, για τους λίγους μαθητές που δεν γνώριζαν και υπενθύμιση για όσους ήταν ήδη εξοικειωμένοι με το συγκεκριμένο ψηφιακό περιβάλλον.

Οι μαθητές άρχισαν να μελετούν τα κείμενα που τους δόθηκαν και μετά από λίγα λεπτά άρχισαν να απαντούν στο πρώτο ερώτημα του φύλλου εργασίας. Κατά τη διάρκεια της εργασίας σε ομάδες, δεν υπήρξε παρέμβαση της εκπαιδευτικού, εκτός από τις περιπτώσεις που οι ίδιες οι ομάδες ζήτησαν διευκρινήσεις. Οι μαθητές συνεργάστηκαν σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό, αντάλλαξαν απόψεις μεταξύ τους και μπόρεσαν εύκολα να εντοπίσουν τα χαρακτηριστικά του υπερρεαλισμού, να σχολιάσουν τα συναισθήματα που αυτός εκφράζει, αλλά και τη λειτουργία του υπερρεαλιστικού στοιχείου σε καθένα από αυτά. Για αυτό και οι απορίες που εξέφρασαν ή οι διευκρινήσεις που ζήτησαν ήταν ελάχιστες.

3^η διδακτική ώρα (αίθουσα υπολογιστών)

Στην πρώτη ομάδα δόθηκε το ποίημα του Άρη Αλεξάνδρου «Με τι μάτια τώρα πια», στη δεύτερη το ποίημα του Τάκη Καρβέλη «Ήρθες και πάλι σήμερα», στην τρίτη το ποίημα της Βικτωρίας Θεοδώρου, «Εγκώμιο», στην τέταρτη η «Επίσκεψη» του Σπύρου Τσακνιά, στην πέμπτη το «Μην απορείς μητέρα» του Ανέστη Ευαγγέλου και στην έκτη η «Περίληψη» της Τζένης Μαστοράκη.

Από τα πρώτα λεπτά οι ομάδες ασχολούνταν με την πρώτη δραστηριότητα του φύλλου εργασίας που είχαν μπροστά τους στον Η/Υ. Η πρώτη δραστηριότητα ήταν κοινή για όλες τις ομάδες. Τα παιδιά είχαν μπροστά τους το ποίημα και το βιογραφικό του ποιητή που υπάρχει στο σχολικό εγχειρίδιο. Η κάθε ομάδα διάβασε προσεκτικά το βιογραφικό και ανέτρεξε σε ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες και βιβλιοθήκες για να διαβάσει επιπλέον πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του συγκεκριμένου δημιουργού. Συγκρίνοντας τις σχολικές με τις διαδικτυακές πληροφορίες σημείωσαν στην αντίστοιχη σελίδα της ομάδας τους στο Wiki στοιχεία που θεώρησαν

εντυπωσιακά, τα οποία θα έπρεπε –κατά τη γνώμη τους– να προστεθούν στο βιογραφικό του σχολικού εγχειριδίου.

Οι μαθητές, όταν έβρισκαν πολλές πληροφορίες για το βιογραφικό του συγγραφέα ήταν απρόθυμοι να τις αξιολογήσουν και να επισημάνουν τις σπουδαιότερες. Μετά από παρότρυνση της διδάσκουσας, προχώρησαν στην προσθήκη των νέων στοιχείων. Η αισθητική επιμέλεια των στοιχείων (γραμματοσειρά, χρώμα, υπογράμμιση, πλάγια γράμματα κλπ.) απασχόλησε μια-δυο ομάδες. Οι άλλες ομάδες ενσωμάτωσαν την προσθήκη στο Βιογραφικό του σχολικού εγχειριδίου, το οποίο αντέγραψαν στην πλατφόρμα. Η παρέμβασή τους στο σχολικό βιβλίο για το βιογραφικό και εργογραφικό σημείωμα του κάθε ποιητή κάλυψε όλη την 1^η ώρα².

Δεν πρόλαβαν να συμπληρώσουν περισσότερα στοιχεία στον αρχικό πίνακα που τους είχε δοθεί στην προαναγνωστική φάση και σημείωσαν εντελώς απροσχεδίαστα και πρόχειρα (άλλη ομάδα σε χαρτί, άλλη σε Word) τα επίθετα και τα ρήματα που προσδιόριζαν τα ουσιαστικά: «γενιά», «τέχνη», «ποίηση», «μητέρα», αναφορικά με το ποίημα και τον ποιητή που είχαν αναλάβει.

4^η διδακτική ώρα (αίθουσα υπολογιστών)

Τη 2^η ώρα της Β΄ φάσης οι ομάδες ασχολήθηκαν με το πώς ο συγκεκριμένος ποιητής περιγράφει-προσεγγίζει το πρόσωπο της μητέρας. Τον πίνακα τον κοινοποίησε η διδάσκουσα σε όλες τις ομάδες στο Wiki, ώστε οι μαθητές να αντιληφθούν ότι οι εξεταζόμενοι ποιητές βλέπουν διαφορετικά το ίδιο πρόσωπο. Με αυτήν την εργασία τα παιδιά εξοικειώθηκαν με τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις (Wikipedia, Πύλη για την ελληνική γλώσσα) και λειτούργησαν επιλεκτικά, προσθετικά αλλά και αφαιρετικά άρα, κριτικά.

² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων τα αρχεία: [ergasia_A1.png](#), [ergasia_B1](#), [ergasia_C1.png](#), [ergasia_D1.png](#), [ergasia_E1.png](#), [ergasia_ST1.png](#).

Η κάθε ομάδα αφού ολοκλήρωσε τις απαντήσεις της 1^{ης} δραστηριότητας τις ανέβασε στο Wiki και έτσι υπήρχε η δυνατότητα να ελεγχθεί αν οι έξι ομάδες παρέδωσαν τις εργασίες τους ή σε ποια ακριβώς φάση βρίσκονταν.

Κατά τη διάρκεια αυτής της ώρας, οι μαθητές μπήκαν στο Wiki και συνέχισαν τις εργασίες τους, βλέποντας και τα σχόλια της διδάσκουσας στις αναρτήσεις τους που κυρίως επικεντρώθηκαν σε ανατροφοδότηση και επεξήγηση αγνώστων εννοιών (αναπλαισίωση κλπ). Στη συνέχεια, ξεκίνησαν τη δεύτερη δραστηριότητα τους που ήταν διαφορετική για κάθε ομάδα. Οι μαθητές κατανόησαν πώς η σχέση μάνας και γιου επηρεάζει κάποιες αποφάσεις (ΟΜΑΔΑ Α)· επίσης, κατανόησαν τη σχέση της μεταπολεμικής γενιάς με το δημοτικό τραγούδι (ΟΜΑΔΑ Β) τον αυτοβιογραφικό και ελεγειακό τόνο (ΟΜΑΔΑ Γ). Αντλώντας και συγκρίνοντας στοιχεία από διαφορετικές τέχνες δημιούργησαν μια εικονική έκθεση για την καθημερινή ζωή της μάνας (ΟΜΑΔΑ Δ), έγραψαν έναν πιθανό διάλογο του ποιητή με τη μητέρα του (ΟΜΑΔΑ Ε) ή σκέφτηκαν τίτλους πιο αισιόδοξους (ΟΜΑΔΑ ΣΤ).

Η ΟΜΑΔΑ Α' είδε και άκουσε τη Βετούρια να προσπαθεί να πείσει τον γιο της Κοριολανό να μην στραφεί κατά της πατρίδας του. Παραλληλίζοντας τα πρόσωπα και τη σχέση μάνας-γιου με το ποίημα του Α. Αλεξάνδρου, οι μαθητές κλήθηκαν να γράψουν ένα σύντομο κείμενο με επίκληση στο συναίσθημα ή στη λογική για να εξηγήσουν τη δύναμη της σχέσης μάνας-παιδιού σε δύσκολες και οριακές πολιτικοκοινωνικές συνθήκες. Οι μαθητές ασκήθηκαν στα μέσα και τους τρόπους πειθούς που διδάσκονται στα πλαίσια του μαθήματος της Έκθεσης-Έκφρασης Γ' Λυκείου και συχνά χρειάζεται να αναγνωρίσουν.³

Οι ΟΜΑΔΕΣ Β', Γ' και ΣΤ', στη δεύτερη δραστηριότητά τους, ασχολήθηκαν με το είδος και τον τίτλο του ποιήματος. Άκουσαν και διάβασαν άλλες δημιουργίες με το ίδιο θέμα, αυτό της μητέρας, και αφού ανέτρεξαν στο *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, στο οποίο υπάρχουν σχετικές με το θέμα λέξεις, έδωσαν δικούς τους

³ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο *ergasia_A2.png*.

τίτλους στο ποίημα αλλάζοντας και το είδος του κειμένου και το επικοινωνιακό πλαίσιο⁴.

Η ΟΜΑΔΑ Δ΄ εργάστηκε διαθεματικά και πολυτροπικά, καθώς αντλώντας από έκθεση ζωγραφικής με θέμα τη μητρότητα αλλά και από το ποίημα του Σπ. Τσακνιά, δημιούργησε μια έκθεση ζωγραφικής με θέμα τη ζωή της μάνας.⁵

Η ΟΜΑΔΑ Ε΄ δυσκολεύτηκε να διαβάσει τόσες πολλές κριτικές για το έργο του Α. Ευαγγέλου αλλά τελικά, δυσανασχετώντας, τις διάβασε και μετέφερε μια κριτική (με την οποία συμφωνούσε) στο Wiki⁶. Γενικά, οι μαθητές λειτούργησαν σε αυτήν την εργασία περισσότερο τυπικά και λιγότερο ουσιαστικά, δηλαδή διεκπεραίωσαν μάλλον παρά δημιούργησαν.

Η κάθε ομάδα, αφού ολοκλήρωσε τις απαντήσεις της 1ης και 2ης δραστηριότητας, τις ανήρτησε στη σελίδα της στο Wiki. Διαπιστώθηκε για άλλη μια φορά ότι οι έξι ομάδες δεν είχαν τον ίδιο χρόνο εκτέλεσης των εργασιών τους. Κάποια φιλότιμα παιδιά δήλωσαν ότι θα ολοκλήρωναν και θα αναρτούσαν τις εργασίες τους σε χρόνο εκτός του σχολικού.

5^η διδακτική ώρα

Κατά τη διάρκεια αυτής της ώρας οι μαθητές ασχολήθηκαν με την τρίτη και την τέταρτη δραστηριότητα των φύλλων εργασίας τους. Συγκεκριμένα, ασχολήθηκαν με στοιχεία μορφής των κειμένων αλλά έφτασαν και στη δημιουργική γραφή.

Αυτές οι εργασίες αφορούσαν στον εντοπισμό των εκφραστικών μέσων (παρομοιώσεις ΟΜΑΔΑ Α΄), ή στη σχηματοποίηση μιας συνάντησης με τη μητέρα (ΟΜΑΔΑ Β΄), ή στο “λάξευμα” ενός αγάλματος της μάνας για να στηθεί στο ηρώο (ΟΜΑΔΑ Γ΄), ή στη σύνταξη απλών προτάσεων με Υ-Ρ-Α ή επαυξημένων με Υ-Ρ-Α-Επίρρημα (ΟΜΑΔΑ Δ΄) Τέλος, αφορούσαν στη μεταγραφή του ποιήματος σε ευθύ

⁴ Βλ στον Φάκελο Τεκμηρίων το ergasia_ST2.png.

⁵ Βλ. ό.π. το αρχείο ergasia_Dtel.

⁶ Βλ. ό.π. το ergasia_E2.png.

λόγο/διάλογο (ΟΜΑΔΑ Ε΄) και στην αναζήτηση επαναστατικών γυναικείων δράσεων (ΟΜΑΔΑ ΣΤ΄)⁷.

Σκοπός της άσκησης αυτής ήταν η σύνδεση της μορφής και του περιεχομένου, γιατί οι μαθητές ξεκινώντας από το ποίημα της ομάδας τους θα αντιλαμβάνονταν ότι δεν μπορούμε να απομονώσουμε το τι λέγεται και γράφεται από το πώς. Επιπρόσθετα, αποσαφηνίστηκε η λειτουργία των εκφραστικών-γλωσσικών μέσων (παρομοιώσεις, μεταφορές, εικόνες) και πώς αυτά υπηρετούν καλύτερα το περιεχόμενο.

Η εργασία δημιουργικής γραφής (τίτλος, επίλογος, διάλογος), οι μορφοσυντακτικές ασκήσεις (ρήματα μεταβατικά, αντικείμενα) καθώς και η προσωπική παρέμβαση των μαθητών ανέδειξαν τη φαντασία τους, τη βαθύτερη κατανόηση του κειμένου και απέδειξαν ότι η γλώσσα της ποίησης είναι μια γλώσσα επικοινωνίας στην οποία το μήνυμα-ποίημα γεννιέται από λέξεις που έχουν ίδιο ή διαφορετικό νόημα ανάλογα με τις εποχές και τις γενιές. Οι ασκήσεις που αφορούσαν στην έρευνα για τα γλωσσικά και εκφραστικά μέσα (παρομοιώσεις, πρόσκληση, μεταφορές, διάλογοι) κατέδειξαν ότι οι συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές υπηρετούν τη ζωντάνια, την παραστατικότητα και την αμεσότητα του κειμένου⁸.

Η διακαλλιτεχνική εξέταση του θέματος ήταν ευχάριστη για τους μαθητές, καθώς προϋπέθετε την αυτενέργειά τους για την ανασύνθεση και τη μεταγραφή των ποιημάτων. Το κάθε ποίημα έγινε έμπνευση για συνθήματα, για διαφορετικό επίλογο, για διάλογο, για θεατρική πράξη. Οι μαθητές δημιούργησαν αναλύοντας και εξωτερικεύοντας τα δικά τους άγχη, τις προτιμήσεις, τις επιθυμίες και τα βιώματά τους. Έγινε συζήτηση στην ολομέλεια και συμφωνήσαμε στην ωραιότητα του διαφορετικού περιεχομένου και της μορφής κάθε έργου σχετικού με τη μάνα από

⁷ Βλ. ό.π. το ergasia_E3.

⁸ Βλ. ό.π. το ergasia_A3.png.

αυτά με τα οποία ήρθαμε σε επαφή και σχολιάσαμε πώς αλλάζει η έκφραση από γενιά σε γενιά και από εποχή σε εποχή.

6^η διδακτική ώρα

Οι μαθητές ολοκλήρωσαν τις εργασίες τους και τις ανήρτησαν στο Wiki ενώ προετοιμάζονταν για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων τους στην ολομέλεια της τάξης. Παράλληλα, ενημερώθηκαν για τις μετέπειτα εργασίες τους. Ήδη είχαν δει και το ξεχωριστό φύλλο εργασίας με τον τίτλο «Εργασία για όλους» και τις τελικές δύο εργασίες που τους περίμεναν. Ενώ είχαν τρεις επιλογές ως προς το παράλληλο κείμενο (Κ. Ταχτσής, Γ. Βιζυηνός, Κ. Δημουλά), η έκταση του κειμένου του Βιζυηνού λειτούργησε αποτρεπτικά για την ενασχόληση με τα πεζογραφήματα. Η κάθε ομάδα, αφού διάβασε τα κείμενα, διάλεξε λέξεις-φράσεις τις οποίες ενσωμάτωσε στο δικό της παραγόμενο με τη μέθοδο της αναπλαισίωσης. Το μετακείμενο, ωστόσο, για κάποιες ομάδες ήταν ένα αποκλειστικά δικό τους ποίημα, καρπός της δικής τους έμπνευσης. Δεν εμπόδισα το ποιητικό εργαστήρι τους⁹.

Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (2 διδακτικές ώρες)

7^η ώρα

Την 1^η ώρα της Γ' φάσης όλοι προσπάθησαν να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, δουλεύοντας μέσα στην αίθουσα των Η/Υ. Από τα παράλληλα κείμενα της εργασίας για όλους επιλέχθηκαν για λόγους έκτασης τα ποιήματα. Οι μαθητές κατανόησαν ότι η τέχνη (ποίηση, ζωγραφική, μουσική) λειτουργεί μεταφορικά και εκφράζει τον ψυχισμό του δημιουργού.

⁹ Βλ. .ο.π. το αρχείο *ergasia_pptEtel*.

Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην ολομέλεια έγινε με τη βοήθεια ενός βιντεοπροβολέα μέσα στην αίθουσα υπολογιστών, αφού οι μαθητές είχαν αναρτήσει τις εργασίες τους στο Wiki.

Πριν τη λήξη αυτής της ώρας, έγινε συζήτηση πάνω στις αρχικές αναφορές στον πίνακα που χρησιμοποιήθηκε στην Α΄ φάση: πριν την ανάγνωση. Οι μαθητές επιβεβαίωσαν ή αναθεώρησαν τα επίθετα, τα ρήματα, ή τα άλλα μέρη του λόγου που είχαν γράψει για τα ουσιαστικά: «γενιά», «τέχνη», «ποίηση» και «μητέρα» και εξέφεραν την προσωπική τους άποψη για τη σχέση της γενιάς τους με την ποίηση.

8^η ώρα

Την τελευταία ώρα οι ομάδες δούλεψαν πιο ελεύθερα. Κάθε ομάδα έφτιαξε μια ηλεκτρονική αφιέρωση αξιοποιώντας το Movie Maker ή το PowerPoint για να την προσφέρουν τα παιδιά στις μανούλες τους, με αφορμή τη γιορτή της μητέρας. Ένας πίνακας, μια φράση από τα εξεταζόμενα ποιήματα, μια ευχή δική τους και ένα μουσικό “χαλί” της επιλογής τους ήταν το πιο ευχάριστο και απολαυστικό που έκαναν¹⁰.

Ακολούθησαν θετικά σχόλια για τη δουλειά όλων των ομάδων, τα οποία ήταν σύντομης διάρκειας, και με αυτόν τον τρόπο έληξε η συγκεκριμένη διδακτική ώρα. Μετά από αυτήν τη σύντομη παρουσίαση και τον σχολιασμό των προσπαθειών όλων των ομάδων, επιλέξαμε να μη γίνει ανάρτηση της απάντησης στη δραστηριότητα αυτής της ώρας στο Wiki της τάξης.

¹⁰ Βλ. ό.π. τα αρχεία: video.omada.A, omada.E,ergasia_Etel.png, ergasia_Dtel.png, ergasia_STtel.png.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, «[Με τι μάτια τώρα πια](#)» (σελ. 37σχολ. βιβλίο)

- 1.Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα του ΑΡΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες από το διαδίκτυο:
<http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=461&t=97>
τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό του σχολικού βιβλίου (μήπως κάτι για το [Κιβώτιο](#);) που κρίνετε και θεωρείτε παράλειψη;
- 2.Αφού διαβάσετε το εισαγωγικό σημείωμα των Λατινικών σελ. 131 που αφορά σε ένα απόσπασμα από τον Τίτο Λίβιο (Κεφ 43 [Η οργή της μάνας](#)) για τη μάνα που μιλά στο γιο της Κοριολανό και αφού δείτε το απόσπασμα από την ταινία *Coriolanus* στο σημείο που η μάνα Βετουρία προσπαθεί να πείσει τον γιό της (90΄-100΄), να περιγράψετε τη σχέση μάνας-γιου σε ένα κείμενο Word 100-120 λέξεων με επίκληση στο συναίσθημα. Εναλλακτικά, να περιγράψετε, με επίκληση στη λογική, κατά πόσο οι ιστορικές και πολιτικές συνθήκες επηρεάζουν συμπεριφορές και αποφάσεις.
- 3.Αντλώντας στοιχεία από τον υπερσύνδεσμο για τις [παρομοιώσεις](#), βρείτε τις παρομοιώσεις στο ποίημα του Αλεξάνδρου και σχολιάσετε τη λειτουργία τους.

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΤΑΚΗΣ ΚΑΡΒΕΛΗΣ, «Ήρθες και πάλι σήμερα» (σελ. 60 σχολ. βιβλίο)

- 1.Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα του Τάκη Καρβέλη που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας, αναζητήστε περισσότερες πληροφορίες από το διαδίκτυο, <http://vivl-nafpakt.ait.sch.gr/index.php/2011-09-21-12-40-26/17-2011-09-21-12-37-04/83---1925->. Τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό του; (μήπως κάτι για το βραβείο δοκιμίου-κριτικής-τι σημαίνει κριτική)
- 2.Αφού ακούσετε και δείτε τους στίχους των παρακάτω τραγουδιών :
«Στο τσιγάρο που κρατώ» (Ρεμπούτσικα, Ζιώγα, Κότσιρας)
«Μαμά γερνάω» (Κραουνάκης, Νικολακοπούλου, Τσανακλίδου)
«Σκοτεινή μητέρα» (Χατζιδάκις, Γκάτσος, Φαραντούρη)
«Μανούλα μου» (Χατζιδάκις, Καμπανέλλης, Μποφίλιου)
με ποιο τραγούδι θα συνδέατε το ποίημα μας και γιατί;
Αφού αντλήσετε πληροφορίες από το κείμενο «Η μάνα στο δημοτικό τραγούδι» απαντήστε σε ένα κείμενο 50 λέξεων αν ο τίτλος παραπέμπει σε δημοτικό τραγούδι και γιατί.
- 3.θα 'ταν καλύτερα να πω την έφερα: Σχηματίστε μια πρόσκληση προς τη μητέρα του ποιητή με θέμα.....

ΟΜΑΔΑ Γ΄

ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, «Εγκώμιο» (σελ. 68 σχολικό βιβλίο)

- 1.Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα της Β. Θεοδώρου που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες στο διαδίκτυο
<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%B9%CE%BA%CF%84%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%B1%CE%98%CE%B5%CE%BF%CE%B4%CF%8E%CF%81%CE%BF%CF%85>, τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό της; (<http://victoriatheodorou.blogspot.gr> /μήπως κάτι για τα δύσκολα παιδικά χρόνια)
- Αφού αναζητήσετε τους όρους: «αυτοβιογραφικό», «ελεγεία» δικαιολογήστε με αναφορές στο ποίημα τους όρους.
- 3. Αφού διαβάσετε το ποίημα της Κικής Δημουλά, «Σημείο αναγνωρίσεως» (θεωρητική κατεύθυνση Γ΄ Λυκείου) να περιγράψετε πώς θα στήνατε το άγαλμα της συγκεκριμένης μάνας στο ηρώο (χέρια, πρόσωπο, σώμα) ως γλύπτες.
- 4. Ποιο τραγούδι από τα παρακάτω: Δ. Μητροπάνος, «Μάνα που ζω» Στ. Καζαντζίδης, «Η καρδιά της μάνας», Π. Γαϊτάνος, «Η μάνα εν κρύον νερόν», Ν. Ξυλούρης, «Τη μάνα μου την αγαπώ» Π. Θαλασσινός, «Της μάνας η καρδιά», Μ. Φραγκούλης «Τον εαυτό του παιδί» θα αφιερώνατε στη μητέρα σας και γιατί;
- ή Ποια ελληνίδα ηθοποιός θα μπορούσε να υποδυθεί τη μάνα της ποιήτριας;

ΟΜΑΔΑ Δ΄

ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΑΚΝΙΑΣ, «Επίσκεψη» (σελ. 87 σχολικό βιβλίο)

- Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα του Σπύρου Τσακνιά που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες στο διαδίκτυο

<http://www.biblionet.gr/author/1494/%CE%A3%CF%80%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%82%CE%A4%CF%83%CE%B1%CE%BA%CE%BD%CE%B9%CE%AC%CF%82>, τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό του; (οι λέξεις και ο χειρισμός τους είναι ένα από τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα του) http://www.myriobiblos.gr/greekliterature/tsaknias_goiteia.html

- ή Ενδιαφέρουσα η ‘αναπλασιώση’ άλλων ποιητών στα δικά του ποιήματα ΚΑΒΑΦΗΣ, ΣΕΦΕΡΗΣ, ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ, ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ, ΦΩΣΤΙΕΡΗΣ, ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ κ.ά.
- 2. Αφού δείτε τη γαλάζια περίοδο του ΠΙΚΑΣΣΟ για τη μητρότητα, «Το φιλί της μάνας» του Νικολάου Γύζη (Εθνική Πινακοθήκη–Βουλή των Ελλήνων) και αγιογραφίες του Ευαγγελισμού, να δημιουργήσετε μια έκθεση ζωγραφικής με θέμα: «Η καθημερινή ζωή μιας μάνας μέχρι τον θάνατό της» (13 διαφάνειες)
- 3. Να συμπληρώσετε σε τρεις στήλες τα πρόσωπα, τις ενέργειες (κατηγορήμα) και στην τρίτη στήλη να συμπληρώσετε το δικό σας επίρρημα:

• ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	• ΡΗΜΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	• ΕΠΙΡΡΗΜΑ (χρόνου,τρόπου, αιτίας, τόπου, σκοπού, ποσού)
•	•	•

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

•	•	•
•	•	•
•	•	•
•	•	•
•	•	•
•	•	•
•	•	•
•	•	•

- 4 .Ξαναγράψτε το ποίημα με διαφορετικά αντικείμενα (προσέχοντας ποια ρήματα είναι μεταβατικά) ή δραματοποιήστε το ως θεατρικό μονόπρακτο (εξωγλωσσικά στοιχεία, χειρονομίες, μουσική υπόκρουση).

ΟΜΑΔΑ Ε΄

ΑΝΕΣΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ, «[Μην απορείς, μητέρα](#)» (σελ. 114)

1. Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα του Ανέστη Ευαγγέλου που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες στο διαδίκτυο

http://www.biblionet.gr/author/7148/%CE%91%CE%BD%CE%AD%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CF%85%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%85, τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο

βιογραφικό του; (25 χρόνια έγραφε την ανθολογία για τη β΄ μεταπολεμική γενιά. με εισαγωγή του ΑΡΑΓΗ) <http://giorgosaragis.wordpress.com/cv-2/>

2. Αφού διαβάσετε [τις κριτικές που γράφτηκαν για το έργο του](#), γράψτε ως δημοσιογράφοι μια κριτική για το συγκεκριμένο ποίημα σε τοπική εφημερίδα.

3. Μεταγράψτε όλο το ποίημα σε 10 ερωταποκρίσεις με δύο διαλεγόμενα πρόσωπα :

-ΠΟΙΗΤΗΣ:

-ΜΗΤΕΡΑ:

-ΠΟΙΗΤΗΣ :

-ΜΗΤΕΡΑ:

Ποια απάντηση θα έδινε η ΠΟΙΗΣΗ; (αναζητήστε διάφορους ορισμούς για την ποίηση)

4. Δείτε τη σκηνή από τον *Τίγρη και το χιόνι* του Μπενίνι που αφορά στην ποίηση και γράψτε το δικό σας ορισμό για την αξία της ποίησης

ή γράψτε έναν επίλογο για το ποίημα ξεκινώντας με ένα **γιατί.....**

ΟΜΑΔΑ ΣΤ΄

ΤΖΕΝΗ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ, [Περίληψη](#) (σελ. 136 σχολικό βιβλίο)

1. Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα της Τζένης Μαστοράκη που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες στο διαδίκτυο <http://www.poein.gr/archives/611>, τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό της, λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη συνέντευξή της;

2. Τι τίτλο θα δίνετε στην περίληψη όλης αυτής της ζωής; Γράψτε έναν αισιόδοξο, έναν απαισιόδοξο, έναν χιουμοριστικό και έναν εκτενή τίτλο.

3. Ακούστε το τραγούδι του Δ. Σαββόπουλου, «[Τα κορίτσια](#)» (δίσκος *Φορτηγό*) και αναζητήστε ένα επαναστατικό τραγούδι -ελληνικό ή ξένο- ως απάντηση για το κατεστημένο.

Η βρείτε γυναικείες προσωπικότητες διάσημες (ποιήτριες/πολιτικούς/καλλιτέχνες/ επιστήμονες).

4. *ελευθερία ή θάνατος*: Αντλώντας στοιχεία από το σχήμα λόγου της «[μεταφοράς](#)» να επισημάνετε τη λειτουργία της στο συγκεκριμένο ποίημα; Είστε σε μια πορεία για τα δικαιώματα της γυναίκας, φτιάξτε ένα πλακάτ με σύνθημα-μεταφορά που θα χρησιμοποιούσατε.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

1. Όλες οι ομάδες διαβάζουν ως παράλληλο κείμενο το διήγημα του Κώστα Ταχτσή «Τα ρέστα» (σελ. 293 σχολικού βιβλίου) στο οποίο ο συγγραφέας αυτοβιογραφείται, ή του Γ. Βιζυηνού «Το αμάρτημα της μητρός μου», ή της Κικής Δημουλά το ποίημα «Στη μάνα μου».

Στη συνέχεια, καλούνται να τοποθετήσουν κάποια/ες προτάσεις από τα παραπάνω κείμενα στο ποίημα της ομάδας τους και κατόπιν να δημιουργήσουν τα νέα, δικά τους υπερρεαλιστικά ποιήματα και να προκρίνουν την πιο εύστοχη τοποθέτηση ώστε να αξιολογήσουν ποια ενσωμάτωση μοιάζει πιο επιτυχής. («αναπλασιώση»).

Ξαναγράφονται οι νέες εκδοχές των «ποιημάτων» και ψηφίζουν ηλεκτρονικά ποιο «ποίημα» αρέσει περισσότερο. Οι μαθητές αφού έχουν ένα ανασυνθεμένο δικό τους ποίημα και ανασύροντας τον αρχικό πίνακα [Α΄ φάση: πριν από την ανάγνωση 1^η ώρα (σχολική τάξη)] επιβεβαιώνουν ή αναθεωρούν τα επίθετα, ρήματα, ή άλλα μέρη του λόγου που έγραψαν για τα ουσιαστικά: «γενιά», «τέχνη», «ποίηση», «μητέρα». Ανακεφαλαιώνοντας γράφουν σε ένα κείμενο 100 λέξεων αν τελικά η γενιά τους θα έπρεπε να διαβάζει ποίηση.

2. Η κάθε ομάδα φτιάχνει μια ηλεκτρονική αφιέρωση με αξιοποίηση του Movie Maker ή του PowerPoint για να προσφέρουν τα παιδιά στη δική τους μανούλα, με αφορμή τη γιορτή της μητέρας.

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι μαθητές μπορούν να φτιάξουν ένα ερωτηματολόγιο με τίτλο «Η σύγχρονη γενιά διαβάζει ποίηση;» να το κυκλοφορήσουν σε όλα τα τμήματα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄, Β΄ και Γ΄ Λυκείου και αφού το αποδελτιώσουν, να δημοσιεύσουν τα ποσοστά με τα ευμενή ή δυσμενή σχόλιά τους στο Blog του σχολείου.

Ακόμη, με αφορμή τη γιορτή της μητέρας, τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν ένα ηλεκτρονικό ποίημα με στίχους από το ποίημα της ομάδας τους, με πίνακες ζωγραφικής ή δικές τους ζωγραφιές ανάλογες και αντίστοιχη μουσική επένδυση. Μπορούν να δημοσιεύσουν τα ποιήματά τους να κάνουν ένα ημερολόγιο με τις ζωγραφιές τους και να το δωρίσουν στις μανούλες τους.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το χρονικό διάστημα που εφαρμόζεται ένα σενάριο είναι καθοριστικό, ειδικά για την Γ΄ Λυκείου και ειδικότερα για τα μαθήματα Γενικής Παιδείας της. Ήταν τόλμημα και αναγκαίο κακό το διάστημα εφαρμογής του σεναρίου πριν και μετά τις διακοπές του Πάσχα, οπότε οι μαθητές εγκαταλείπουν την τάξη για να αφοσιωθούν στο διάβασμα για τις εξετάσεις. Ήταν όμως και πρόκληση για μένα να καταδειχθεί ότι η λογοτεχνία με ΤΠΕ δεν χρειάζεται προαπαιτούμενες γνώσεις. Ο καθηγητής συμβιβάζεται με τις διαθέσεις και τις γνώσεις (τεχνολογικές και μη) των μαθητών γιατί συμμερίζεται τις αγωνίες τους.

Το τμήμα στο οποίο εφαρμόστηκε το σενάριο είχε διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά: ομαδοποιήθηκαν άτομα με διαφορετικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, αποδείχθηκε ότι η τεχνολογία μας ενώνει και απομυθοποιήθηκε η ιδέα ότι οι καλοί μαθητές είναι καλοί σε όλα. Πιο επιδέξιοι στην τεχνολογία ήταν, κατά κανόνα, οι μέτριοι και οι κακοί μαθητές. Τα παιδιά δεν ήθελαν να γράφουν, αλλά να ακούνε μουσική, να γελούν και να συζητούν και μάλιστα χαλαρά. Ίσως ένα τμήμα με

ανώτερο γνωστικό επίπεδο να μην αφήνε περιθώρια για αυτενέργεια και δημιουργικές ασχολίες.

Πάντως, φάνηκε ότι τα παιδιά έχουν ανάγκη από διάλογο, από ένα ευήκοον ους πρόθυμο να τα ακούσει. Μπορεί να μην ασχολήθηκαν με λογοτεχνικές γενιές, (δεν παρουσίαζαν καθόλου ενδιαφέρον για αυτούς), όμως το σίγουρο είναι ότι έφτιαξαν, τραγούδησαν, ερμήνευσαν, συνέθεσαν, αξιολόγησαν δικά τους έργα χρησιμοποιώντας ψηφιακούς τρόπους τους οποίους ήδη ήξεραν και δεν χρειάστηκε να διδαχθούν εκ νέου. Παράλληλα, γνώρισαν τη μεταποίηση του υπάρχοντος υλικού του ποιήματος σε νέο προσωπικό δημιούργημα, εξίσου αποδεκτό με το αρχικό. Τελικά, ενώ δεν είχαν αρχικά καμιά διάθεση, δούλεψαν με αρκετό μεράκι, λόγω φιλότιμου και προσωπικών καλών σχέσεων με τη διδάσκουσα.

Το αρχικό σενάριο της κ. Οφρυδοπούλου άλλαξε κυρίως:

- 1) ως προς τη μη ενασχόληση με τις λογοτεχνικές γενιές,
- 2) ως προς τη χρήση της ψηφιακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας Wikispaces.com (ειδική για την εκπαίδευση, την οποία ήξεραν ήδη οι μαθητές από την προηγούμενη χρονιά, λόγω άλλης εφαρμογής σεναρίου με ΤΠΕ), αντί των Edmodo και Google Drive (τα οποία δεν γνώριζαν και για τη διδασκαλία των οποίων θα χρειάζονταν άλλες 2 διδακτικές ώρες),
- 3) ως προς την αφορμή για την όλη εφαρμογή που ήταν τα λόγια του Γ. Σεφέρη και όχι του Νίτσε (αφορμή της κ. Οφρυδοπούλου),
- 4) ως προς την ψηφοφορία για το καλύτερο ηλεκτρονικό ποίημα, λόγω διαφωνιών.
- 5) Σχεδόν όλα τα παιδιά ενδιαφέρθηκαν για τους τίτλους των ταινιών που παρακολούθησαν αποσπασματικά για να τις δουν ολόκληρες ευκαιρίας δοθείσης με το πέρας των Πανελλαδικών εξετάσεων.
- 6) Κάποιες ομάδες δεν πρόσθεσαν μουσικό χαλί στα έργα τους.
- 7) Οι μαθητές δούλεψαν σε ατμόσφαιρα χαλαρή, ακούγοντας μουσική και λέγοντας αστεία διαρκώς (σε αυτό κατά πάσα πιθανότητα βοήθησε και το

άγχος των εξετάσεων και η προσπάθειά τους να το εξουδετερώσουν με γέλια και σχόλια. Εδώ μπορούμε να αναφέρουμε ως παράδειγμα ένα σωρό αθώα στιχάκια που φτιάχνανε μόνο για να γελούν με ομοιοκαταληξία και χωρίς καθόλου υπερρεαλισμό!).

- 8) Το σημείο-στόχος ολοκλήρωσης των ασκήσεων ήταν το Πάσχα. Είχαν ήδη αρχίσει να αραιώνουν τη φυσική τους παρουσία στον σχολικό χώρο. Ως εκ τούτου, κάποιες ομάδες που δεν είχαν τελειώσει δούλεψαν και τη βδομάδα μετά το Πάσχα, η ομάδα Ε΄ έφτιαξε και PowerPoint και βίντεο, και ασχολήθηκε επίμονα μια βδομάδα (παρόλο που δυσκολεύτηκε) με το να ενσωματώσει το βιντεάκι της στο Wiki. Κάποια παιδιά θεώρησαν καλό να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους και να δουλέψουν κάποια κομμάτια των εργασιών και από το σπίτι, λόγω καλών σχέσεων με τη διδάσκουσα (προκειμένου «να μην την εκθέσουν»).
- 9) Η Ομάδα ΣΤ΄ δεν επινόησε ξενόγλωσσο τίτλο λόγω δυσκολίας των μελών της στις ξένες γλώσσες (ήταν παιδιά χαμηλού επιπέδου γνώσεων) και ζήτησε από τη διδάσκουσα να αφαιρεθεί από το φύλλο εργασίας της. Το αίτημά τους έγινε δεκτό, καθώς στόχος ήταν να ευχαριστηθούν τα παιδιά τη χρήση των ΤΠΕ στη λογοτεχνία και όχι να εκτεθούν, ή να συμπληρώσει κάποιος άλλος τα ζητούμενα στην εργασία τους, π.χ. η διδάσκουσα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. & Ε. Χοντολίδου (επιμ.). 2002. Λογοτεχνία και εκπαίδευση. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Καπλάνη, Β. & Λ. Κουντουρά. 2004 [2000]. Η λογοτεχνία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: από το μαθητή στον αναγνώστη. Στο Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο... Μια νέα πρόταση διδασκαλίας, επιμ. Β. Αποστολίδου, Β. Καπλάνη & Ε. Χοντολίδου, 161-168. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html
[20.03.2015]